

теріали, сортують «сміття», набувають навичок бережливого ставлення до довкілля.

Найбільш ефективними формами методичної роботи стали інтерактивний «Економічний квест для дорослих» та практичний тренінг «Формування економічної свідомості дітей засобами гри», під час яких вихователі мали змогу на практиці застосувати отримані теоретичні знання. У результаті роботи педагоги переконалися в необхідності економічної освіти дошкільників. Вони усвідомили, що економічне виховання має яскраво виражений прикладний характер, і тому слід безпосередньо занурювати дітей у економічне середовище.

Список використаних джерел

1. *Дошкільнятам освіта для сталого розвитку: навч.-метод. посіб. для дошк. навч. закладів / Н. Гавриш, О. Сапрукіна, О. Пошетун / Дніпропетровськ «Ліра», 2015.*

Т. В. Мелешенко

к. і. н., доцент кафедри методики навчання суспільних дисциплін і гендерної освіти Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова

ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА ЯК ПЛАТФОРМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТИ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Сталий розвиток (розвиток суспільства, який задовольняє потреби сучасності, не ставлячи під загрозу здатність наступних поколінь задовольняти свої власні потреби» [9]), неможливий без розвитку освіти. Сьогодні ми замислюємося над тим як освіта впливає на зміни у суспільстві, яка її роль у нашому житті, якою вона має бути щоб відповідати сучасним запитам? На освіту покладено роль підготовки людини до життя. Вона має можливість формувати спосіб мислення і поведінки на основі цінностей демократії, прав людини і верховенства права, формувати екологічну свідомість та розуміння важливості сталого розвитку, розвивати компетентності. Тому, цілком логічно, що освіта стала глобальною ключовою ціллю сталого розвитку ООН 2016-2030 [8].

Освіта визначена глобальною ціллю № 4, що вбачає забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх. Вона проголошує, що необхідно забезпечити якісну безкоштовну середню освіту, забезпечити рівний доступ до професійно-технічної та вищої освіти. Зокрема у пункті 4.7 наголошено, що до 2030 року забезпечити, щоб усі учні здобували знання і навички, необхідні для сприяння сталому розвитку, у тому числі шляхом навчання з питань сталого розвитку та сталого способу життя, прав людини, гендерної рівності, пропаганди культури миру та ненасильства, громадянства світу й усвідомлення цінності культурного різноманіття і вкладу культури в сталий розвиток [8].

На цей сформований запит відповідь може дати громадянська освіта, яка є одним з пріоритетних освітніх напрямків, про що зазначено у ст. 5, п. 5 Закону України «Про освіту». Закон констатує, що «Держава створює умови для здобуття громадянської освіти, спрямованої на формування компетентностей, пов'язаних з реалізацією особою своїх прав і обов'язків як члена суспільства, усвідомленням цінностей громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина» [1]. Важливість громадянської освіти окреслює ще низка документів, таких як Закон України «Про повну загальну середню освіту» [2], Концепція розвитку громадянської освіти в Україні [5], Концепція НУШ [4] та інші. Ціннісним є факт, що наша громадянська світа розвивається в руслі європейських тенденцій і спирається також на

міжнародні документи, зокрема Хартію Ради Європи з освіти з демократичного громадянства й освіти з прав людини. Хартія акцентує увагу на цінностях демократії та верховенстві права та передбачає взаємодію з такими спорідненими сферами, як міжкультурна освіта, освіта заради рівності, освіта для сталого розвитку [7].

Громадянська освіта дає набір дій, практик і розвиток компетентностей спрямованих на підготовку особистості до активної участі у демократичному суспільстві. Вона включає багато тем і понять, зокрема і освіту сталого розвитку. Громадянська освіта більше ніж предмет, це предмет нового типу, який дає громадянину інструментарій, що сприяє його життю і активній участі у житті суспільства.

Громадянська освіта побудована на компетентнісному підході. Її орієнтиром є рамка компетентностей для культури демократії. До цієї моделі входять 20 компетентностей, що включають: Цінності, Ставлення, Навички та вміння; Знання та їх критичне розуміння. [6] Забезпечуються ці компетентності не лише через формальне засвоєння знань, а через такі 3 складові як знання, практичний досвід, і орієнтація на результат. Це можливо за використання підходу декларованого Радою Європи який включає такі складові як «ПРО», «ЧЕРЕЗ», «ДЛЯ» [3]. Тобто, коли мова йде про громадянську освіту, освіту сталого розвитку, розвиток компетентностей, то необхідно знати і розуміти, ПРО що йде мова, орієнтуватися у змісті. Важливо, ЧЕРЕЗ що формуються знання і розуміння, тобто через які підходи, методи, принципи. І найголовніше ДЛЯ чого це робиться, які формуються цінності і ставлення. Також увагу варто звертати на те, ЯК це робити. Коли хтось говорить про цінності, то й сам має бути переконаний в їх важливості та бути їх носієм, щоб не формувалися подвійні стандарти. Найефективніше громадянській освіті потрібно вчитися за допомогою практичних інтерактивних методів навчання. Працюючи в групах, дискутуючи над актуальними питаннями, розв'язуючи проблемні ситуації набуваються навички взаємодії і співпраці, критичного мислення, культури поведінки і спілкування тощо.

Громадянська освіта має бути освітою для життя. Вона має бути спрямована на розвиток людської особистості, сприяти толерантності і взаєморозумінню між усіма народами, расовими або релігійними групами. Громадянська освіта потрібна, щоб виховувати громадянську свідомість, щоб спонукати боротися за рівні права і свободи, за рівні можливості. Тому в умовах трансформації і реформування шкільної та вищої освіти громадянська освіта має стати невід'ємною частиною підготовки фахівців. Особливо пріоритетним завданням має бути розвиток громадянських компетентностей майбутніх вчителів та підготовка їх до реалізації компетентнісного підходу у процесі професійної діяльності. Формування громадянської компетентності майбутніх вчителів може здійснюватися як під час аудиторних занять, так і під час педагогічних практик, а також в умовах здійснення наукових досліджень. Це може відбуватися через вивчення спеціалізованих дисциплін, що дозволяють професійно трактувати зміст громадянських компетентностей враховуючи сучасні європейські і світові тенденції та розвивати їх під час практичних занять. Також формування громадянських компетентностей має відбуватися через зміст матеріалів, через форму вивчення та через ціннісний підхід і особистий приклад педагогів.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту» // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. 2. Закон України «Про повну загальну середню освіту» // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>. 3. Інструмент демократичного розвитку школи. Практичний посібник // <https://www.schools-for->

democracy.org/biblioteka/publikatsii-vydani-v-ramkakh-prohramy/praktichnij-posibnik-dlya-shkil.
4. Концепція нової української школи // <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>. 5. Концепція розвитку громадянської освіти в Україні // <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalenniya-koncepciyi-rozvitku-gromadyanskoji-osviti-v-ukrayini>. 6. Рамка компетентностей для культури демократії, т.1 // <https://www.schools-for-democracy.org/biblioteka/posibnyky-rady-yevropy-z-osvity-dlia-demokratychnoho-hromadianstva-i-prav-liudyny/ramka-kompetentnostej-dlya-kulturi-demokratiji-2>. 7. Хартия Ради Європи з освіти для демократичного громадянства й освіти з прав людини // <https://rm.coe.int/16806b93be>. 8. Цілі сталого розвитку 2016-2030 // <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>. 9. Що таке сталий розвиток? // <http://www.un.org.ua/en/45-temp/1484-2012-06-11-14-41-36>

О. Ю. Савко

*вихователь КЗО «ДНЗ (ясла-садок) комбінованого типу № 12 «Журавлик»
Синельниківської міської ради*

НАВЧАЄМО ДІТЕЙ СОРТУВАТИ СМІТТЯ

Наш час - це ера цивілізації, епоха організаційних та інформаційних технологій, епоха технічної культури, епоха відповідального, дбайливого ставлення до довкілля та здоров'я людини. Новому періоду розвитку людства має відповідати нова філософія освіти, нові системи, нові моделі навчання. Сталість відіграє тут генералізуючу роль, оскільки включає в себе основні положення, системність визначення цілей, цінностей, пріоритетів та стратегії розвитку сучасної цивілізації.

Сталий розвиток - це стабільний, спрямований, збалансований розвиток економічної, соціальної сфер при раціональному використанні екологічних ресурсів. Поняття сталості передбачає створення умов для розповсюдження такого підходу до життя, коли розвиток суспільства спрямований забезпечувати потреби нинішніх поколінь без втрат для майбутніх поколінь забезпечувати свої власні потреби. Ключовими завданнями сталого розвитку є:

- забезпечення випереджаючого розв'язання проблем соціального та духовного розвитку;
- узгодження темпів економічного розвитку з господарською ємністю екосистеми;
- збереження і відновлення природних екосистем та їхньої здатності до самовідтворення.

У нашому місті мало контейнерів для сортування сміття, і навіть ті, що є, зазвичай не використовують за призначенням. А про пункти вторинної сировини мало хто чув. У сучасному світі формування культури поводження з побутовим та органічним відходами стає необхідним. Дорослі й діти мають розуміти необхідність сортувати сміття, здавати небезпечне сміття у пункти утилізації.

Кожен день ми купуємо різноманітні товари, які згодом стають сміттям. А упаковку викидаємо одразу. Пластикові, скляні, паперові, поліетиленові обгортки мають різні знаки, які підказують, з чого виготовили обгортку, як її утилізувати. Щоб розібратися, що куди викидати, ми розробили проект «Про що розповість упаковка?». До реалізації проекту залучили батьків вихованців та у кожній групі встановили кольорові контейнери для сміття.

Мета проекту. Екологічна проблема, зміст якої близький і зрозумілий дітям, дала нам змогу спонукати вихованців до активних дій. Спільно з дошкільниками ми з'ясували, що сміття, яке не сортують, не перероблюють та не здають на утилізацію, шкодить природі, забруднює довкілля. Тож за допомогою проекту ми прагнули: